PROTIALKOHOLICKÝ OBZOR

25, 1990, 5, s. 305 – 307

HISTÓRIA PSYCHIATRIE

PŘEDNÁŠKA T. G. MASARYKA O ALKOHOLISMU

A. MAREŠ

Koncem 19. a počátkem 20. století zajížděl často profesor Tomáš Garrigue Masaryk na severovýchodní Moravu – na Valašsko, a kulturně tam působil. V té době česká pokroková politika vytyčila rámcový program požadavků a v něm byly i snahy o národní zdraví. Z podnětu lékaře MUDr. J. Šimsy ustavil se r. 1905 Zemský spolek proti alkoholismu. Sám Masaryk upozornil na alkoholismus ve svém spise o sebevraždě v r. 1881 a veřejně se přihlásil k abstinenci na 8. mezinárodním protialkoholním kongresu ve Vídni v r. 1901, na němž 11. dubna promluvil.

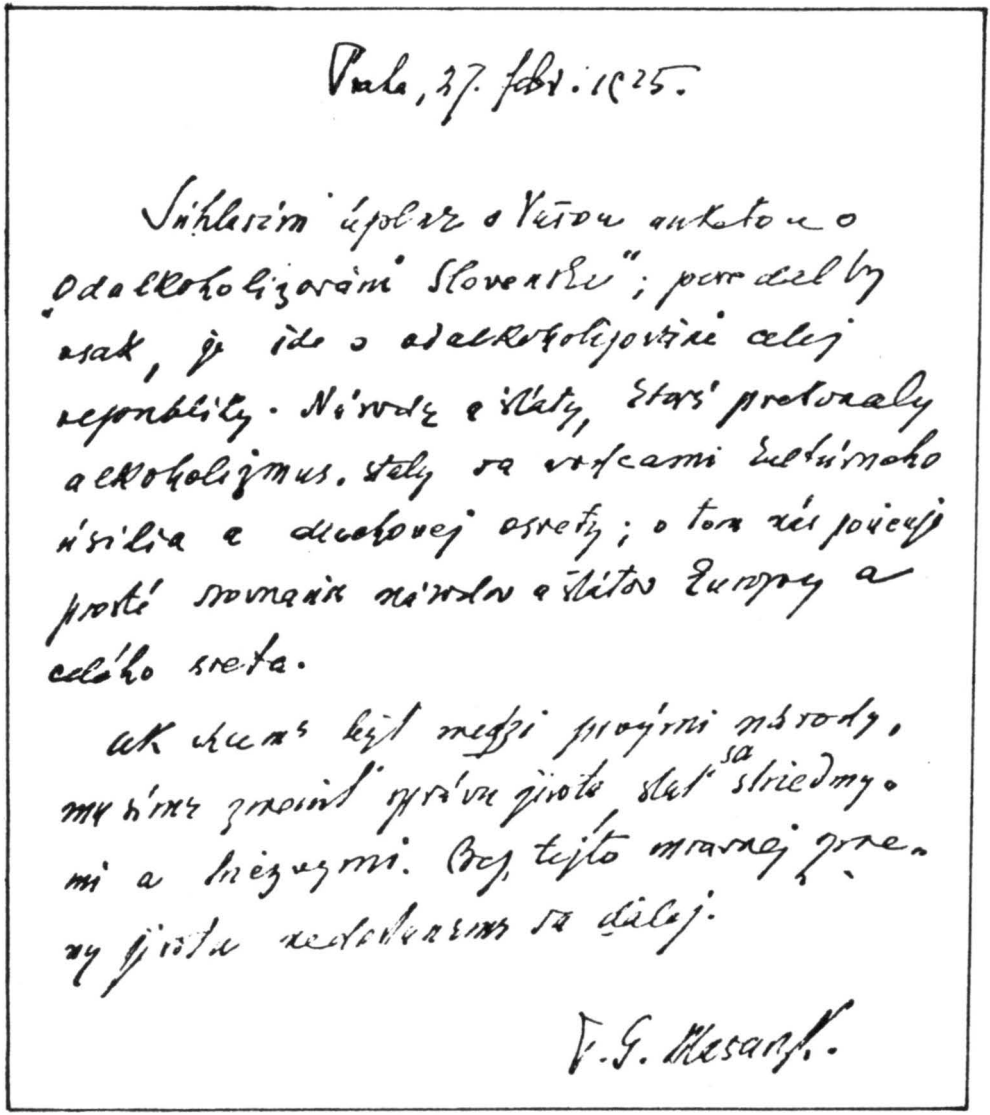
Silné protialkoholní hnutí bylo na Slovensku v polovině 19. století soustředěno ve spolcích střízlivosti v jednotlivých katolických i evangelických farnostech. Účastnil se ho i Ľudovít Štúr a slovenští národovci. V druhé polovině století bylo toto hnutí Maďary potlačeno, neboť v něm vycítili národnostní podněty. V českých zemích se proti alkoholismu vystoupilo v r. 1900, kdy sociálně demokratický poslanec Josef Hykeš založil první abstinentní spolek dělnický v Brně. Lékaři v Čechách připouštěli mírné pití, ale Masaryk se na přednášce v Lázeňském sále vyslovil pro abstinenci.

President Masaryk moravskému zemskému ústředí Č. S. A. S.

Ethika pokroku chce od nás jasnou hlavu a čisté srdce. Rozhodneme-li se pro pokrok, pro nový sociální řád, začneme, jsme-li poctiví, s reformou u sebe: vzdáme se alkoholu, jako všeho jiného sebeopájení, budeme proti alkoholismu, který člověka oslabuje a ponižuje.

20. XII. 1929. T. G. Masaryk

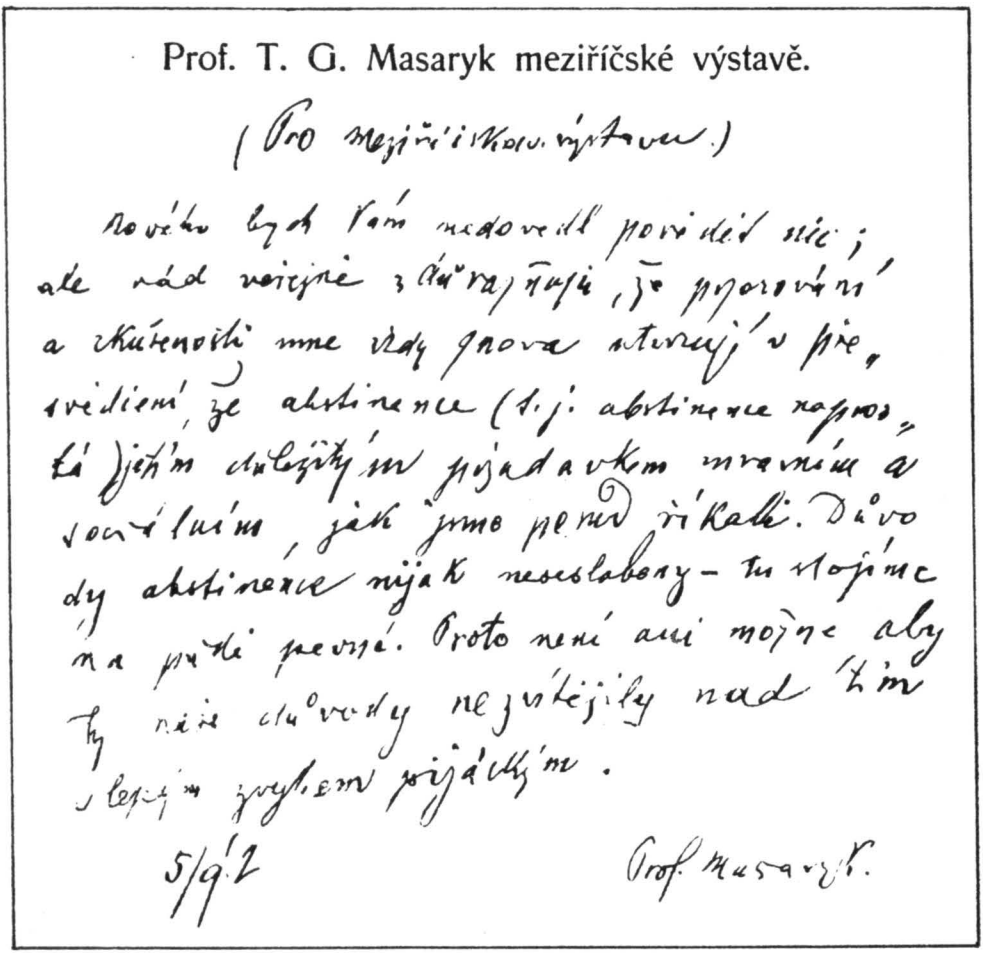
Praha, 27. febr. 1925.

Súhlasím úplne s Vašou anketou o „odalkoholizovaní Slovenska"; pravdaže by však, ja ide o odalkoholizovanie celej republiky. Národy a štáty, ktoré prebrali alkoholizmus, stály za vzorami kultúrneho úsilia a duchovej osvety; o toto sú povinní proti rozmachu národov a štátov Európy a celého sveta.

Ak chceme byť medzi pokrokovými národmi, musíme zmeniť úplne život slovenského ľudu a inteligencie. Bez tejto mravnej premeny života nedokážeme sa ďalej.

T. G. Masaryk.

Potom již na toto protialkoholní téma přednášel vícekrát pro studenty i veřejnost a to nejen v Čechách, ale i ve Vídni a v Německu. V Gdaňsku přednášel v červenci 1905 v lóži Dobrých templářů na téma Etika a alkoholismus a 11. září téhož roku v Dělnickém domě ve Vsetíně O alkoholismu. Obě jeho přednášky vyšly tiskem česky, německy a bulharsky. České vydání vsetínské přednášky O alkoholismu dosáhlo šesti vydání, Gdaňská přednáška O etice a alkoholismu byla vydána čtyřikrát. Poslední vy-

Prof. T. G. Masaryk meziříčské výstavě.

(Pro meziříčskou výstavu.)

Nového bych Vám nedovedl povídání sice;
ale nad veřejné záležitosti, jež pozorování
a skutečnosti mne vždy znova utvrzují v pře-
svědčení, že abstinence (t. j. abstinence rozumná
ke jejím důležitým požadavkům mravním a
sociálním, jak jsme před tím řekli. Důvo-
dy abstinence nijak neoslabeny – ta stojíme
na půdě pevné. Proto není ani možné aby
ty naše důvody nejvšímavější nad tím
vážným zvyklem pojídlým.

5/9/12 Prof. Masaryk.

dání obou přednášek vyšlo v březnu r. 1938 nákladem Moravského zemského ústředí Československého abstinentního svazu v Brně. První vydání vsetínské přednášky vyšlo tiskem v r. 1906, gdaňská přednáška vyšla tiskem poprvé v r. 1912.

Čs. abstinentní svaz si v r. 1950 při 45. výročí připomněl Masarykovu přednášku ve Vsetíně. Dne 11. září, tedy přesně v den konání přednášky Masaryka, uspořádal v tomtéž sále opět přednášku O alkoholismu. Tentokrát přednášel Zdeněk Lahůlek–Faltys, redaktor časopisu Praha–Moskva, a PhMr. Otto Rydlo. Na táboře lidu u Masarykova pomníku mluvil tentýž den o této otázce ústřední tajemník svazu Antonín Mareš.

Na Masarykovu přednášku se tedy nezapomenulo.